

Spis treści

Wstęp	7
Literatura.....	7
Regulamin dla studentów odbywających ćwiczenia w Katedrze Chemii Środowiska	8
Sprawy porządkowe	8
Przepisy BHP dotyczące wykonywanych ćwiczeń	9
Sprzęt laboratoryjny	10
CHEMIA NIEORGANICZNA	15
Wybrane zagadnienia z chemii ogólnej	15
1. Wykrywanie kwasów i wodorotlenków	15
2. Reakcja zobojętniania	17
3. Hydroliza soli.....	19
4. Działanie kwasów na metale	21
5. Działanie soli w roztworach wodnych na metale	23
6. Działanie kwasów na sole	23
7. Działanie wodorotlenków na sole	25
8. Akwakompleksy (hydraty).....	27
9. Właściwości amfoteryczne wybranych wodorotlenków (amfolitów).....	29
Pytania i zadania do tematu: Wybrane zagadnienia z chemii ogólnej	31
Analiza jakościowa	32
10. Wykrywanie anionów	32
11. Analiza anionów	36
12. Wykrywanie kationów	38
13. Analiza kationów	42
14. Analiza soli	44
Pytania i zadania do tematu: Analiza jakościowa	46
Ćwiczenia rachunkowe	47
Analiza ilościowa – objętościowa	52
Alkacymetria	52
15. Przygotowanie około $0,1 \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-3}$ roztworu kwasu chlorowodorowego.....	52
16. Oznaczenie stężenia molowego roztworu kwasu chlorowodorowego	52
17. Przygotowanie około $0,1 \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-3}$ roztworu wodorotlenku sodu	53
18. Oznaczenie stężenia molowego roztworu wodorotlenku sodu.....	53
19. Ilościowe oznaczanie wodorotlenku w roztworze.....	54
20. Ilościowe oznaczanie kwasu w roztworze.....	54

Redoksymetria	56
Manganometria	56
21. Przygotowanie około $0,02 \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-3}$ roztworu manganianu(VII) potasu.....	56
22. Oznaczanie stężenia molowego roztworu manganianu(VII) potasu	56
23. Ilościowe oznaczenie żelaza (Fe^{2+}) w roztworze	57
24. Ilościowe oznaczenie nadtlenu wodoru (H_2O_2) w roztworze	57
Jodometria	60
25. Przygotowanie około $0,1 \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-3}$ roztworu tiosiarczanu sodu	60
26. Oznaczanie stężenia molowego roztworu tiosiarczanu sodu.....	60
27. Ilościowe oznaczanie dichromianu(VI) potasu ($\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$) w roztworze	60
Kompleksonometria	63
28. Ilościowe oznaczanie wapnia (Ca^{2+}) w roztworze.....	63
Precypitometria – analiza strąceniowa	65
29. Oznaczanie chlorków (Cl^-) w roztworze metodą Fajansa	65
30. Oznaczanie chlorków (Cl^-) w roztworze metodą Mohra	66
Pytania i zadania do tematu: Analiza ilościowa – objętościowa	67
CHEMIA ORGANICZNA	70
Zasady nazewnictwa związków organicznych	70
Węglowodory	75
31. Wykrywanie węgla, azotu i siarki w związkach organicznych.....	75
32. Wykrywanie węgla i wodoru	75
33. Wykrywanie etenu	76
34. Otrzymywanie acetyleny	76
35. Wykrywanie związków nienasyconych.....	76
Pytania i zadania do tematu: Węglowodory	77
Alkohole	79
36. Wykrywanie alkoholu etylowego (etanolu)	79
37. Utlenianie alkoholu metylowego (metanolu)	79
38. Utlenianie alkoholi o różnej rzędowości.....	80
39. Badanie rozpuszczalności i odczynu alkoholi w wodzie.....	80
40. Reakcja wykrywania grupy hydroksylowej połączonej z węglem drugorzędowym	81
Pytania i zagadnienia do tematu: Alkohole.....	81
Aldehydy i ketony	83
41. Redukujące właściwości aldehydów	83
42. Badanie właściwości acetonu	84
43. Wykrywanie grupy ketonowej – reakcja Gunninga	85
44. Otrzymywanie żywicy mocznikowej.....	85
Pytania i zagadnienia do tematu: Aldehydy i ketony.....	86

Kwasy karboksylowe i estry	88
45. Badanie palności kwasu octowego.....	88
46. Działanie kwasów karboksylowych na tlenki metali – tworzenie soli.....	88
47. Reakcje kwasów z wodorowęglanem sodu	88
48. Estryfikacja etanolu kwasem octowym	89
49. Hydroliza estru	89
Pytania i zadania do tematu: Kwasy karboksylowe i estry	90
Tłuszcze i mydła	92
50. Zmydlanie tłuszczów	92
51. Właściwości mydeł	92
52. Wytrącanie mydła wapniowego	93
53. Otrzymywanie wolnych kwasów tłuszczowych	94
Pytania i zadania do tematu: Tłuszcze i mydła	94
Aminokwasy i białka	96
54. Wykrywanie białek	96
55. Właściwości amfoteryczne białek	96
56. Koagulacja białek	97
57. Denaturacja białek	97
Pytania i zadania do tematu: Aminokwasy i białka	97
Węglowodany	99
58. Właściwości redukujące glukozy	99
59. Badanie reakcji cukrów prostych z wodą bromową.....	100
60. Badanie właściwości sacharozy	101
61. Badanie właściwości redukujących laktozy	102
62. Hydroliza skrobi	102
63. Reakcja skrobi z jodem.....	103
64. Względna skala słodkości	103
65. Identyfikacja skrobi w produktach spożywczych.....	104
66. Badanie rozpuszczalności celulozy.....	104
Pytania i zadania do tematu: Węglowodany	105
Związki aromatyczne	107
67. Nitrowanie benzenu	107
68. Otrzymywanie aniliny	107
69. Badanie właściwości aniliny	108
70. Otrzymywanie czerni anilinowej.....	108
71. Badanie właściwości fenolu.....	109
72. Wykrywanie fenoli.....	110
73. Polikondensacja fenolu i formaliny.....	110
Pytania i zadania do tematu: Związki aromatyczne	111

Analizy z zakresu chemii organicznej.....	112
74. Oznaczanie zawartości związków redukujących metodą Knighta i Allena.....	112
75. Oznaczanie zawartości witaminy C w produktach spożywczych metodą Tillmansa	113
76. Ilościowe oznaczanie wapnia (Ca^{2+}) w mleku.....	114
Analizy jakościowa wybranych związków organicznych	116
Metody wyodrębniania i oczyszczania substancji	117
Notatki.....	121